IX kadencja

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

Komisji Polityki Społecznej i Rodziny

(nr 70)

z dnia 21 lipca 2021 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Polityki Społecznej i Rodziny (nr 70)

21 lipca 2021 r.

Komisja Polityki Społecznej i Rodziny, obradująca pod przewodnictwem poseł **Urszuli Ruseckiej (PiS)**, przewodniczącej Komisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– rozpatrzenie informacji o funkcjonowaniu spółdzielni socjalnych działających na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych – za okres 2018–2019 (druk nr 521),

– rozpatrzenie informacji o funkcjonowaniu Centrów i Klubów Integracji Społecznej działających na podstawie ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym – za okres 2018 – 2019 (druk nr 780),

– rozpatrzenie planu pracy Komisji za okres od 1 sierpnia do 31 grudnia 2021 r.

W posiedzeniu udział wzięli: **Stanisław Szwed** sekretarz stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej wraz ze współpracownikiem.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Małgorzata Cholewa, Dariusz Lipski, Brygida Śliwka** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Dzień dobry. Witam serdecznie na kolejnym posiedzeniu Komisji Polityki Społecznej i Rodziny. W dzisiejszym porządku obrad mamy trzy punkty: rozpatrzenie informacji o funkcjonowaniu spółdzielni socjalnych działających na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych – za okres 2018–2019 (druk nr 521) – referować będzie pan minister rodziny i polityki społecznej Stanisław Szwed. Bardzo serdecznie witamy pana ministra. W punkcie drugim mamy rozpatrzenie informacji o funkcjonowaniu centrów i klubów integracji społecznej działających na podstawie ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym za okres 2018–2019 (druk nr 780) – będzie również referował minister rodziny i polityki społecznej pan minister Stanisław Szwed. W punkcie trzecim – rozpatrzenie projektu pracy Komisji na okres od 1 sierpnia do 31 grudnia 2021 r.

Widzę, że mamy kworum. Otwieram więc posiedzenie Komisji. Informuję, że posiedzenie odbywa się w trybie stacjonarnym. Głosowania będą się odbywać za pomocą legitymacji poselskiej umieszczonej w czytnikach dostępnych na sali obrad.

Przechodzimy do rozpatrzenia pierwszego punktu porządku dziennego dzisiejszego posiedzenia.

Bardzo proszę pana ministra o przedstawienie informacji.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej Stanisław Szwed:

Dziękuję. Pani przewodnicząca, Wysoka Komisjo, poproszę pana dyrektora Kamila Bobka o przedstawienie informacji. Mam równolegle posiedzenie Senatu. Mam dwa punkty, które za chwilę rozpoczynają się. Będę musiał opuścić państwa. Jest informacja, którą państwo otrzymaliście na piśmie. Pan dyrektor przedstawi ją bardzo skrótowo. Bardzo przepraszam.

Oddaję głos panu dyrektorowi.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Bardzo dziękujemy, panie ministrze.

Prosimy pana dyrektora.

Zastępca dyrektora Departamentu Ekonomii Społecznej i Solidarnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej Kamil Bobek:

Dzień dobry. Szanowna pani przewodnicząca, szanowne panie posłanki, szanowni panowie posłowie, krótko i zwięźle przedstawię w pierwszym punkcie podstawowe wnioski, które wynikają z informacji o funkcjonowaniu spółdzielni socjalnych. Została ona przygotowana już po raz piąty, ponieważ pierwotna ustawa została uchwalona w 2006 r. Wnioski płynące z tej informacji są kluczowe dla ministerstwa, dla rządu, dla programowania rozwiązań strategicznych i programowych w obszarze ekonomii społecznej, gdyż spółdzielczość socjalna stanowi istotny element i instrument umożliwiający reintegrację społeczną i zawodową osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Bowiem tworzy im warunki do powrotu na ten rynek pracy. W szczególności te rozwiązania są skierowane do osób długotrwale bezrobotnych bądź niepełnosprawnych.

Z danych statystycznych – informacja dotyczy lat 2018–2019. To są dane na koniec 2019 r. Aktywnie wtedy działało 1547 spółdzielni socjalnych, które zatrudniały łącznie 16 tys. osób, z czego 21% stanowiły osoby z orzeczeniem niepełnosprawności, ponad 60% – to kobiety. Natomiast – co jest niezwykle istotne i co jest cechą konstytutywną sektora ekonomii społecznej, w ogóle spółdzielczości socjalnej – 67% było zatrudnionych na umowę o pracę. Ponad 60% spółdzielni prowadziło swoją działalność w jednym z pięciu obszarów. Najwięcej w obszarze przetwórstwa przemysłowego. Następnie – handel hurtowy i detaliczny. Na trzecim miejscu działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca. Następnie – budownictwo oraz gastronomia i zakwaterowanie.

Większość spółdzielni – według wyników badań – funkcjonowała na rynku od 5 do 8 lat. 21% – dłużej od 7 do 9 lat.

Główne instrumenty wsparcia spółdzielni socjalnych to: środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – w przypadku zatrudnienia osób z niepełnosprawnością, Fundusz Pracy – w przypadku środków na wsparcie założenia spółdzielni socjalnej lub przystąpienia do niej, Krajowy Fundusz Szkoleniowy umożliwiający – od 2019 r. jako priorytet – wsparcie osób zatrudnionych w spółdzielniach socjalnych, a także duża część wsparcia mieści się w ramach środków europejskich czy to z poziomu krajowego w Programie Operacyjnym Wiedza, Edukacja, Rozwój, czy w ramach regionalnych programów operacyjnych poprzez działanie ośrodków wsparcia ekonomii społecznej, które posiadają m.in. środki na zatrudnienie osób w przedsiębiorstwach społecznych, czyli też w spółdzielniach socjalnych.

Z takich rzeczy, o których chciałbym państwu jeszcze krótko wspomnieć to jest to, że spółdzielnie socjalne w ciężkim okresie pandemicznym mogły – dzięki inicjatywie ministra rodziny i polityki społecznej – skorzystać z instrumentów wsparcia zarówno tych dedykowanych przedsiębiorcom, jak dopłaty do wynagrodzeń i jednorazowe pożyczki na prowadzenie działalności czy wreszcie 3-miesięczne zwolnienie z opłacania składek na ubezpieczenia społeczne, bez względu na wielkość tego podmiotu.

To tyle, bo miałem nie mówić za długo. Ale jeśli szanowni państwo mają konkretne pytania, to chętnie odniosę się do tych kwestii. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Bardzo dziękuję, panie dyrektorze. Tak. Dlatego, że druk nr 780 i te informacje, które są to jest sprawozdanie za lata 2018–2019. Wszyscy posłowie, którzy są zainteresowani i którzy mogli zapoznać się wcześniej z tym sprawozdaniem, więc dlatego najważniejsze elementy. Ale oczywiście pan dyrektor jest do dyspozycji parlamentarzystów.

Otwieram dyskusję ogólną.

Bardzo proszę, pan poseł Piotr Borys.

Poseł Piotr Borys (KO):

Chciałem zapytać pana dyrektora, dziękując za sprawozdanie, czy w badanym obszarze i sprawozdania państwo ujęliście wszystkie spółdzielnie socjalne, które funkcjonują czę-

sto jako spółki non profit, a więc potencjalne zyski są przeznaczane na cele statutowe. Czy wszystkie spółdzielnie, czy to jest wymóg, bo z tego, co wiem, chyba nie wszystkie spółdzielnie muszą zatrudniać osoby niepełnosprawne, ale na pewno w grupach defaworyzowanych, czyli kobiety na rynku pracy, obszary wiejskie etc. To jest niezwykle ważna część ekonomii społecznej. Mówię o spółdzielniach socjalnych.

Chciałem zapytać, bo często jest tak, że spółdzielnie utrzymują się, czy często ich wynik finansowy uzależniony jest od niewielkiego, aczkolwiek jednak wsparcia państwa. Czy w nowych programach patrząc na środki europejskie, także Nowy Ład, który będzie szybciej uruchomiony niż środki strukturalne, czy przewidywane jest w obszarze ekonomii społecznej jakieś wsparcie systemowe dla tej formy działalności, jakimi są spółdzielnie socjalne? Oczywiście idealnie, kiedy one wszystkie już uwolnione utrzymują się, ale często jest tak, żeby utrzymać się na rynku trzeba inwestować, trzeba poszerzać często swoją działalność. Stąd moje pytanie jest o tyle uzasadnione, aby właśnie rozwijać tę część ekonomii społecznej. Jakie środki, w jakich działaniach państwo przewidujecie w Nowym Ładzie i w finansowaniu czy też dofinansowywaniu z różnych form wsparcia w tym najbliższym okresie? Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Bardzo dziękuję.

Czy jeszcze ktoś chciałby zadać pytanie?

Bardzo proszę, panie pośle.

Poseł Robert Obaz (Lewica):

Panie dyrektorze, zaczął pan, że opowie pan o wnioskach, a powiedział pan wszystko to, co jest w tym raporcie. Liczyłem na wnioski, które płyną z tego raportu. Na str. 4 jest poświęcony cały akapit, może niedługi, odczytam: „Informacje dotyczące funkcjonowania spółdzielni socjalnych są kluczowe dla programowania rozwiązań strategicznych i projektowania instrumentów wspierających rozwój i stabilizację ESiS. Stanowią też szczególny zasób wiedzy pozwalający na weryfikację funkcjonowania spółdzielni socjalnych, a w dalszej kolejności udoskonalenie istniejących rozwiązań instytucjonalno-prawnych”.

Pytanie pierwsze – jakie rozwiązanie instytucjonalne trzeba wdrożyć, żeby poprawić wszystkie negatywne rzeczy, które płyną z tego raportu. W raporcie… Pan mówił o wsparciu z tarczy covidowej. To wydarzyło się w 2020 r. Jesteśmy w sprawozdaniu za 2018 i 2019 r. Nie wspomniał pan też o rzeczy najważniejszej. Wszyscy zdajemy sobie sprawę, że dotowanie na dzień dobry, czyli przy powstawaniu tych spółdzielni… I tak 5% z nich w ciągu roku jest zamykanych. W następnym roku 9%. W drugim roku działalności – 13%. Zatem naprawdę 30% pod drugim roku działalności likwiduje się. A po 6 latach – wtedy następuje wypalenie zawodowe, w normalnych firmach tak się liczy 5–7 lat – 70% spółdzielni, które powstały jest zamkniętych. Z tego raportu kompletnie nie wynika, co można byłoby z tym zrobić i poprawić.

Dalej. W raporcie jest bardzo dużo na temat aspektów społecznych i że w 20% przetargach aspekty społeczne są ujmowane. Tylko z samej definicji, którą państwo przytaczacie w raporcie wynika to, że zgłaszając przetarg na budowę basenu czy chodnika, który musi być dzisiaj dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, taki przetarg spełnia wszystkie te wymogi aspektu społecznego. Moje pytanie – w ilu ministerstwach i na jaką kwotę zostały uwzględnione klauzule społeczne, z których spółdzielnie socjalne mogą skorzystać, gdyż jak później wynika gdzieś tam, że 180 tys. zł tak naprawdę zostało tylko i wyłącznie… Wygrano przetargi na 180 tys. zł. Gdzie widnieją klauzule społeczne?

Mówił też pan o konkurencyjności tych na rynku. Dosyć ciekawe. Na str. 66 jest informacja, że spółdzielnie socjalne mogą prowadzić uproszczoną księgowość. Moje pytanie – ile takich spółdzielni prowadzi uproszczoną księgowość i jak one mogą być wtedy konkurencyjne, skoro z automatu w większości przypadków są 25% droższe od np. spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, a też non profit. Ponieważ kiedy są VAT-owcami z automatu muszą prowadzić pełną księgowość, więc chciałbym dowiedzieć się, jak to wygląda na dzisiaj.

Ostatnie pytanie – jakie kroki zamierza podjąć ministerstwo dotyczące tego, żeby te spółdzielnie nie zamykały się po 5–7 latach, że praktycznie wszystkie są likwidowane.

To są pojedyncze sztuki, które państwo macie też wymienione na końcu w raporcie jako dobre przykłady. Jakie można byłoby zapewnić wsparcie, że te spółdzielnie socjalne dalej pracowały? Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Bardzo dziękuję.

Czy są jeszcze jakieś głosy w dyskusji? Nie widzę zgłoszeń.

Bardzo proszę, panie dyrektorze o odpowiedź.

Zastępca dyrektora departamentu MRiPS Kamil Bobek:

Dziękuję za te pytania. Postaram się do nich maksymalnie szczegółowo odnieść, gdyż nie chciałem na poziomie swojego referatu omawiać wszystkich spraw. Jeśli chodzi o to pierwsze zagadnienie, czyli w kwestii, jakie środki i działania są przewidywane dla tego, żeby wesprzeć spółdzielnie socjalne, to przede wszystkim dalsze… Zacznę od tego, że podjęcie działań promocyjnych – też być może przy wykorzystaniu środków z nowej perspektywy z EFS, która jest teraz planowana – aby zwiększyć współpracę i wymianę informacji między ośrodkami wsparcia ekonomii społecznej a PFRON, powiatowymi urzędami pracy w celu większego wykorzystania dostępnych już w ustawie instrumentów dla spółdzielni socjalnych.

Planowane jest także wsparcie sektora ekonomii społecznej i spółdzielni socjalnych w ramach Krajowego Planu Odbudowy. Jest propozycja dużej inwestycji na 40 mln euro, czyli ponad 200 mln zł na wsparcie i rozwój podmiotów ekonomii społecznej, w tym spółdzielni socjalnych. W ramach tych działań chcemy także wesprzeć to – o czym pan poseł wspominał – wsparcie inwestycyjne dla spółdzielni socjalnych, dla podmiotów ekonomii społecznej. Nie tylko na tworzenie w nich miejsc pracy, na co są przeznaczane dosyć duże środki, ale także na pomoc inwestycyjną, być może przy przebranżowieniu. Wiemy, że spółdzielnie socjalne, jako przedsiębiorcy, też czasami potrzebują zmiany profilu swojej działalności.

W ramach Europejskiego Funduszu Społecznego z kolei będziemy chcieli, żeby nadal istniało wsparcie ze strony ośrodków wsparcia ekonomii społecznej, które będą dysponowały właśnie środkami na tworzenie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych, czyli też w spółdzielniach socjalnych. Będą mogły świadczyć działalność doradczą, działalność szkoleniową na rzecz pracowników tych podmiotów, ale także np. wspierać spółdzielnie socjalne w ich działaniach reintegracyjnych. Bo pan poseł wspominał też o konkurencyjności. Zdajemy sobie sprawę, że spółdzielnie socjalne czy podmioty ekonomii społecznej zatrudniając osoby z grup zagrożonych wykluczeniem, często te bardzo mocno oddalone od rynku pracy muszą włożyć większy wysiłek w przygotowanie pracownika. Są sytuacje – rzeczywiście często stykamy się z tym – nieobecności pracowników, szybszego wypalenia zawodowego. Chcemy doprowadzić do nawiązania współpracy – będziemy mówić o tym w drugim punkcie – między podmiotami zatrudnienia socjalnego, które świadczą usługi reintegracyjne a podmiotami ekonomii społecznej, spółdzielniami w zakresie wsparcia w działalności reintegracyjnej pracowników i ich rodzin tak, aby motywacja do pracy była zdecydowanie większa.

Spółdzielnie socjalne jako organizacje pozarządowe w ramach swojej działalności statutowej mogą korzystać z instrumentów programowych realizowanych przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, jak program skierowany do seniorów, programy dla organizacji zajmujących się kwestiami bezdomności, programy w ramach funduszu solidarnościowego związane z mieszkalnictwem chronionym, programy związane ze współpracą podmiotów zatrudnienia socjalnego z podmiotami ekonomii społecznej. Ale także są dostępne inne instrumenty na poziomie rządu – jak np. środki Narodowego Instytutu Wolności – gdzie spółdzielnie socjalne też mogą w nich startować, gdyż są organizacjami pozarządowymi.

Jeśli chodzi o pytania pana posła, pozwolę sobie przejść do kolejnego punktu. Jeśli chodzi o to, jakie rozwiązania instytucjonalne powinny istnieć, żeby zwiększyć przeżywalność spółdzielni socjalnych na rynku, to wyniki badań pokazują, że ta liczba spółdzielni jest rosnąca i w miarę stabilna. Oczywiście, jak w każdej grupie – przedsiębiorców też – okazuje się, że pewne podmioty po krótkim okresie być może nie do końca trafiły

z kwestią analizy rynku i część z nich rzeczywiście przestaje istnieć. Ale procentowo jest to podobna skala jak w przypadku wszystkich przedsiębiorców.

Natomiast po to też m.in. zbudowaliśmy ten system, który też chcemy wzmocnić w projektowanej właśnie ustawie o ekonomii społecznej, która w tej chwili jest na etapie prac rządowych, żeby wzmocnić system wsparcia oparty o środki wsparcia ekonomii społecznej, które – przy koordynacyjnej roli ministra, który będzie je – jak do tej pory – akredytował oraz współpracy z samorządem województwa – będą pełniły tę rolę instytucjonalnego wsparcia spółdzielni socjalnych, które także będą wspomagały te spółdzielnie nie tylko na etapie ich powstawania, tworzenia biznesplanu, ale też później doradztwa i wsparcia, żeby te spółdzielnie mogły pozostać na rynku, być konkurencyjne, a nie ulegać likwidacji. Choć jak powiedziałem, żadne dane nie wskazują, że ten procent likwidacji spółdzielni socjalnych jest dużo odbiegający od innych przedsiębiorstw.

Jeśli chodzi o aspekty społeczne w zamówieniach publicznych, to nie chcę wypowiadać się za całą administrację rządową, natomiast zgadzam się, że mógłby być lepszy wynik, jeżeli chodzi o wykorzystanie zarówno aspektów społecznych i klauzul społecznych w zamówieniach publicznych, jak i dedykowanemu spółdzielniom socjalnym…W ustawie o spółdzielniach socjalnych jest dedykowany artykuł, który w tzw. zamówieniach podprogowych pozwala zlecać usługi czy zlecać realizację pewnych zadań spółdzielniom socjalnym. Natomiast ta liczba aspektów społecznych w zamówieniach publicznych jednak systematycznie rośnie. Ostatnio znowelizowana została ustawa – Prawo zamówień publicznych. Czekamy teraz na wnioski i analizy po pierwszym okresie jej obowiązywania, żeby zobaczyć czy wzmocnienie zapisów dotyczących aspektów społecznych wpłynęło na funkcjonowanie spółdzielni socjalnych. Mam nadzieję, że te wnioski będziemy mogli przekazać w kolejnym raporcie za kolejne dwa lata.

Jakie kroki należy podjąć, żeby spółdzielnie socjalne w większym stopniu mogły jak najdłużej prowadzić swoją działalność rynkową? O jednym mówiłem – wzmocnienie spółdzielczości socjalnej i współpracy ośrodków wsparcia z urzędami pracy, z ośrodkami polityki społecznej tak, żeby z jednej strony była możliwość wykorzystania tych środków, które już są do dyspozycji na potrzeby spółdzielni socjalnej, a w przypadku np. OPS -ów, żeby była współpraca w zakresie kierowania podopiecznych do pracy w spółdzielni socjalnej. Wzmacnianie też istniejącej możliwości tworzenia konsorcjów spółdzielni. Próbujemy to jako ministerstwo promować w ramach realizowanego programu „Od wykluczenia do aktywizacji", żeby były to zarówno konsorcja samych spółdzielni socjalnych – bo w grupie siła, jak to się mówi, przy części większych szczególnie przetargów i zamówień, grupa spółdzielni mogłaby sobie z nimi łatwiej poradzić niż każda spółdzielnia startująca pojedynczo – ale także konsorcja podmiotów zatrudnienia socjalnego i spółdzielni socjalnych. Takie konsorcja staramy się wspierać w ramach tego programu.

Realizowane są – i będą – działania tzw. świadomościowe, które – mam nadzieję – wzmocnią rozpoznawalność spółdzielni socjalnych. Zbieramy teraz wnioski, które płyną z funkcjonowania ustawy o spółdzielniach socjalnych znowelizowanej w trakcie czy tuż przed okresem, za który przygotowaliśmy ostatnie sprawozdanie tak, żeby pomyśleć, jakie kolejne instrumenty i ewentualnie pomysły wprowadzić do ustawy o spółdzielniach socjalnych w celu ich znowelizowania.

Mamy też nadzieję, że zapisy w ustawie o ekonomii społecznej, o której mówiłem i zdefiniowanie ekonomii społecznej spowodują, że spółdzielnie socjalne jako podmioty ekonomii społecznej w większym stopniu będą traktowane przez samorząd terytorialny nie tylko jako miejsce gdzie zatrudnienie mogą znaleźć osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, ale także jako realizatorzy różnego rodzaju deficytowych usług społecznych. Kompetencje, które posiadają spółdzielcy socjalni, zakorzenienie lokalne może ich predystynować do tego, aby na poziomie samorządu lokalnego, przede wszystkim gminy świadczyć usługi na rzecz społeczności lokalnych.

Mam nadzieję, że odniosłem się do wszystkich kwestii. Jeśli nie, to proszę przypomnieć, a postaram się uzupełnić.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Bardzo proszę, panie pośle.

Pan poseł Robert Obas.

Poseł Robert Obaz (Lewica):

Pani przewodnicząca, szanowni państwo, wychodzi na to, że raport w ogóle nie zawiera jakichkolwiek wniosków. Raport jest danymi statystycznymi, które państwo pozbieraliście z wywiadów, więc trudno spełniać to, co odczytałem na początku i planować cokolwiek, bo wiele rzeczy, o których pan mówi, ma się wydarzyć. To zbieranie wniosków wydaje mi się, że też z tych raportów. Przeprowadziliście państwo 33 wywiady ze spółdzielniami socjalnymi. Najwięcej uwag, najwięcej zdiagnozowanych problemów to: rozwiązania prawne utrudniające funkcjonowanie spółdzielni, brak zrozumienia dla problemów spółdzielczości socjalnej oraz przeszkody w zdobyciu środków finansowych. Myślę, że jest to też element…

Pytałem też, jak wygląda wykorzystanie klauzuli społecznej w zamówieniach publicznych przez ministerstwa. Mówił pan też o wsparciu przez ministerstwa, że mogą brać te spółdzielnie socjalne. Proszę mi wierzyć, jak ktoś pracuje i ma jeszcze przygotowywać różnego typu oferty zupełnie niezwiązane z tym, czym zajmuje się, bo trudno, żeby spółdzielnia socjalna zajmująca się budowaniem czy remontowaniem domów, zajmowała się organizacją rzeczy związanych np. z seniorami. Tak że wdaje mi się, że powinno się poprawić tę celowalność. Ale trudno znaleźć jakieś…państwo wyciągnęli wnioski z tego raportu, bo ich po prostu nie ma w tym raporcie. Jest to kolejny raport, który dziś przyjmujemy. Może skupilibyśmy się właśnie na tym, co płynie z tego badania, co takiego się wydarzyło, albo co powinniśmy wdrożyć…Trudno też to wdrażać, jak zajmujemy się raportem za 2019 r. w 2021 r. Jeszcze wpisane w nim jest, że państwo z tarczy pomagali, co było rok później. Nie wiem, jak państwo wyobrażają sobie…Na studiach, gdyby ktoś przyniósł taki raport, to zostałby po prostu wywalony za drzwi, bo wnioski, kiedy były… Pani poseł kiwa głową, ale niestety tak jest.

Jeżeli czegoś brakuje…do tej pory też pan nie odpowiedział, co państwo zaplanowali w związku z tym raportem. Co powinno wydarzyć się, żeby poprawić sytuację spółdzielni socjalnych na rynku pracy? Mówi pan o programowaniu, że będą pieniądze z Nowego Ładu, ale co na dzisiaj. Macie państwo zrobiony raport. Co trzeba zrobić, aby poprawić sytuację? Albo czego nie trzeba…w ogóle nic robić. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Bardzo dziękuję.

Pan dyrektor chce się odnieść?

Zastępca dyrektora departamentu MRiPS Kamil Bobek:

Dziękuję. Może w dwóch słowach. Starałem się powiedzieć o wnioskach. Ten raport też ich nie zawiera, ponieważ to jest specyfika informacji, która powinna skupić się raczej na przedstawieniu stanu faktycznego i na tym rzeczywiście skupiliśmy się, co nie znaczy, że na podstawie tych informacji pewnych wniosków dla działań ministerstwo i departament nie wyciągną.

Konkursy – rzeczywiście mówiłem – jako jedno z możliwych rozwiązań. Zdaję sobie sprawę, że spółdzielca socjalny, będąc przedsiębiorcą, rzeczywiście skupia się głównie na prowadzeniu działalności gospodarczej i w tym też chcemy je wspierać instrumentami, o których wspomniałem z Funduszu Pracy, PFRON, czy ze środków ośrodków wsparcia. Natomiast niezależnie spółdzielnie socjalne startują w otwartych konkursach ofert i realizują projekty.

Ten raport – mogę powiedzieć – został złożony w terminie przewidzianym ustawowo, czyli w pierwszej połowie 2020 r. przyjęty przez Radę Ministrów. Jesteśmy tu troszkę z opóźnieniem, dlatego też te dane są za 2019 r. Ale już pod koniec tego roku i w pierwszej połowie przyszłego będziemy przygotowywać kolejny raport za lata 2020–2021, który – mam nadzieję – przedstawimy Wysokiemu Sejmowi w kolejnym roku. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Bardzo dziękuję, panie dyrektorze.

Chcę tylko powiedzieć, że ten raport wpłynął do Komisji w 2020 r. Wiemy, że wtedy mieliśmy czas pandemiczny. Komisja zbierała się tylko na wniosek pani marszałek. Zgod-

nie z zarządzeniem pani marszałek zbieraliśmy się przede wszystkim, żeby przeprocedować najbardziej pilne ustawy – dotyczące głównie ustawy covidowej – i niezbędne do funkcjonowania obszarów z polityki społecznej. Dlatego dzisiaj procedujemy dwie informacje. Nadrabiamy ten czas w nadziei, że nie będzie kolejnej fali, że będziemy mogli normalnie procedować i pracować.

Zamykam dyskusję.

Stwierdzam, że Komisja przyjęła informację o funkcjonowaniu spółdzielni socjalnych działających na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych – za okres 2018–2019.

Pozostał nam wybór posła sprawozdawcy.

Proponuję, aby posłem sprawozdawcą była pani poseł Dominika Chorosińska.

Czy pani poseł zgadza się?

Poseł Dominka Chorosińska (PiS):

Tak.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Czy są inne kandydatury? Nie widzę zgłoszeń.

Zatem wybraliśmy posła sprawozdawcę.

Przechodzimy do punktu drugiego – informacja o funkcjonowaniu centrów i klubów integracji społecznej działających na podstawie ustawy z dnia 13 kwietnia 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym – za okres 2018–2019 (druk nr 780). To kolejne sprawozdanie, które tak naprawdę procedujemy z opóźnieniem, ale 2020 r. był rokiem szczególnym, tak jak 2021 r.

Bardzo proszę, panie dyrektorze.

Zastępca dyrektora departamentu MRiPS Kamil Bobek:

Dziękuję bardzo, pani przewodnicząca za to wyjaśnienie. Szanowni państwo, ta informacja także dotyczy lat 2018–2019. Jest przygotowana na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym. Centra i kluby integracji społecznej, czyli podmioty zatrudnienia społecznego są także częścią sektora ekonomii społecznej, co podkreślają zapisy Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 r. W tym programie – jak już wspomniałem we wcześniejszym punkcie – zakładane jest stworzenie spójnego systemu wychodzenia z trudnych sytuacji życiowych przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym za pomocą współpracy i takiej ścieżki integracyjnej, począwszy od centrów i klubów integracji społecznej, być może wcześniej środowiskowych domów samopomocy aż po przedsiębiorstwa społeczne, w tym spółdzielnie socjalne czy inne organizacje pozarządowe.

W przygotowanej informacji pokazaliśmy dane liczbowe dotyczące podmiotów zatrudnienia socjalnego. Ich liczba sukcesywnie rośnie. W 2019 r. funkcjonowało prawie 500 podmiotów. Obecnie jest już ich ponad 500. Większość stanowią kluby integracji społecznej – 296 w 2019 r. 202 – centra integracji społecznej. Uczestnikami podmiotów zatrudnienia socjalnego są w głównej mierze osoby długotrwale bezrobotne. Było to 4,7 tys. osób w 2019 r. Następnie osoby uzależnione od alkoholu – 1,6 tys. i niepełnosprawni – 1,4 tys. Pozostałych osób z grup zagrożonych wykluczeniem jest mniej. Należy pamiętać, że w przypadku prowadzonego badania uwzględniana była jedna główna przesłanka bycia uczestnikiem centrów i klubów integracji społecznej. Natomiast często te osoby z powodu spełniania kilku przesłanek i warunków stanowią grupę uczestniczącą w zajęciach. Globalna liczba uczestników centrów integracji społecznej wynosiła 11,6 tys. osób w 2019 r. Natomiast z zajęć klubów integracji społecznej korzystało 8,9 tys. osób.

Jeśli chodzi o finansowanie działalności, to centra i kluby integracji społecznej korzystają przede wszystkim z dotacji ze środków samorządowych, także ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego były realizowane projekty w ramach regionalnych programów operacyjnych na wsparcie działalności tych podmiotów, ale również z dochodów własnych z prowadzonej działalności. W 2019 r. łączna kwota przychodów centrów i klubów wyniosła 156 mln zł.

Centra i kluby integracji społecznej są też pracodawcą. Zatrudniają osoby, które zarówno zarządzają tym podmiotem, jak i trenerów, doradców zawodowych, osoby odpo-

wiedzialne za szkolenia, pracowników prowadzących integrację społeczną i zawodową, pracowników socjalnych, czy kadrę administracyjną. W centrach integracji społecznej zatrudnionych było 1,3 tys. osób, a w klubach – 1,2 tys.

Jeśli chodzi o trendy i wnioski, powiem o tym, mimo że raport tylko częściowo odnosi się do tej kwestii, to wniosek jest taki, że nadal istnieje nierównomierne rozmieszczenie podmiotów zatrudnienia socjalnego na mapie Polski, związane często też z dostępnością środków na ich finansowanie. Konieczne jest nadal rozwijanie systemu instytucjonalnego na rzecz wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Projektujemy ustawę o ekonomii społecznej, która ma wzmocnić instytucjonalny system i w większym stopniu włączyć centra i kluby integracji społecznej w funkcjonowanie ośrodków wsparcia ekonomii społecznej. I także wzmocnienie współpracy z samorządami tych podmiotów w zakresie rozwoju usług społecznych i włączania centrów i klubów integracji społecznej w świadczenie tych usług.

Jednym z wniosków płynących z tego sprawozdania, ale również z funkcjonowania i rozmów z Radą Zatrudnienia Socjalnego, czyli ciałem opiniodawczo-doradczym ministra w obszarze zatrudnienia socjalnego, było to, że niezbędne są także zmiany w prawie, czyli w ustawie o zatrudnieniu socjalnym. Ministerstwo w tej chwili przygotowuje taką propozycję. Mamy nadzieję, że w najbliższym czasie trafi ona do konsultacji międzyresortowych i publicznych. Zmiany w niej zawarte, które zostały przedyskutowane z sektorem, zakładają przede wszystkim podniesienie wysokości świadczenia integracyjnego pobieranego przez osoby uczestniczące w zajęciach centrów integracji społecznej. Do tej pory było ono równe zasiłkowi dla bezrobotnych. Ale były takie postulaty, że uczestnicy muszą podjąć większą aktywność uczestnicząc w zajęciach i powinni z tego względu uzyskiwać trochę większy dochód. Stąd ta propozycja.

Proponujemy także uelastycznienie czasu uczestnictwa w centrum integracji społecznej z racji tego, że to są osoby o różnorakich problemach, posiadające zobowiązania rodzinne. Chcemy zaproponować, aby uelastycznić ten czas do 30 godzin tygodniowo.

Kolejną propozycją zmiany jest rezygnacja z przesłanki ubóstwa przy kierowaniu przez ośrodek pomocy społecznej do uczestnictwa w centrum integracji społecznej. Umożliwienie otrzymania dotacji na wyposażenie w przypadku rozbudowy centrum bądź utworzenia warsztatu w innej gminie, a także skrócenie okresu zatrudnieniu uczestnika przy zatrudnieniu wspieranym. Bo często padały głosy, że funkcjonujące obecnie rozwiązanie jest mało elastyczne – roczne. Dlatego zdecydowaliśmy się, że będzie to 6 miesięcy. Ale w tym czasie refundacja wynagrodzenia dla pracodawcy będzie w wysokości 100% zasiłku dla bezrobotnych, nie, jak do tej pory, rozkładana w zależności od czasu, na który taka osoba była zatrudniana. Wprowadzamy też możliwość tworzenia przez ministra resortowych programów na rzecz rozwoju tych podmiotów. Tutaj już przedstawiliśmy. Wewnętrznie ten dokument jest w ministerstwie uzgodniony. Konkretne rozwiązania prawne, które – mamy nadzieję – poprawią funkcjonowanie tych podmiotów.

Przepraszam, że trochę dłużej, ale już chciałem przedstawić kompleksowo informację.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Bardzo dziękuję, panie dyrektorze.

Otwieram dyskusję.

Czy ktoś z państwa posłów chciałby zabrać głos w tym temacie? Nie widzę zgłoszeń.

Zamykam dyskusję. Stwierdzam, że Komisja przyjęła informację. Pozostał nam wybór posła sprawozdawcy. Proponuję, aby posłem sprawozdawcą w tym temacie była pani poseł Beata Strzałka.

Czy pani poseł zgadza się?

Poseł Beata Strzałka (PiS):

Tak. Zgadzam się. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Bardzo dziękuję.

Tym samym wybraliśmy posła sprawozdawcę do informacji o funkcjonowaniu centrów i klubów integracji społecznej.

Przechodzimy do punktu trzeciego dzisiejszego posiedzenia – plan pracy Komisji Polityki Społecznej i Rodziny na okres od 1 sierpnia do 31 grudnia 2021 r.

Na mój wniosek poszła informacja do państwa parlamentarzystów, aby składać propozycje tematów. Bardzo dziękuję pani poseł Beacie Strzałce, która przysłała tematy. Dziękuję pani poseł Iwonie Hartwich, która również przysłała tematy i pani poseł Monice Rosie. Nie wiem, czy macie państwo ten druk i propozycje, które chcemy przegłosować. Te propozycje są zawarte w planie pracy. To jest minimum, które chcemy zrealizować. Mam nadzieję, że nic nie wydarzy się na jesieni i będziemy mogli faktycznie wiele tych tematów i jeszcze innych zmieścić w pracach naszej Komisji.

Czy jest sprzeciw wobec przyjęcia tego planu pracy? Nie widzę zgłoszeń.

Zatem uznaję, że Komisja przyjęła plan pracy na II półrocze 2021 r.

Na tym wyczerpaliśmy porządek dzienny posiedzenia Komisji. Zamykam posiedzenie Komisji. Dziękuję bardzo.